

משה שבתאי

נעשה ונשמע

מטרות:

- 1) התלמיד יתמודד עם השאלה האם התורה חיצונית או טבעית לאדם?
- 2) התלמיד יבין שהאדם מישראל נולד עם שאיפות ורצונות טבעיים לקיום מצוותיה של תורה.

מהלך:

- 1) חלק לתלמידך את נספח 1 (נמצא בסוף קובץ זה) עליהם להקיף בעיגול את בפעולות שהם עושים בצורה ספונטנית ללא מחשבה.
- 2) חלק לתלמידך את נספח 2 (קובץ pdf) ובו מכתב לרב ישראל הס. קריאת המכתב בכיתה.
- 3) על כל תלמיד לסמן במכתב משפט שהוא מזדהה איתו ומשפט שהוא מתנגד לו.
- 4) עריכת דיון בכיתה - (א) האם התורה היא חיצונית/כפייתית או טבעית לאדם?
(ב) אם אתה היית במעמד הר סיני – היית רוצה לקבל את התורה?
- 5) לימוד מקור רשות – מדוע א"כ הסכימו עמ"י לקבל את התורה ועוד הקדימו נעשה לנשמע?
- 6) לימוד המהר"ל- כיצד מסביר המהר"ל את העובדה שזה מה שאמרו עמ"י במעמד הר סיני?
- 7) חזרה לנספח 1- לפי דברי המהר"ל לאיזה סוג של פעולות היית מכניס את קיום המצוות שלך?
- 8) דיון - אם התורה טבעית לאדם מדוע אנחנו לא תמיד מרגישים כך?
- 9) לימוד הראי"ה קוק - מאמרי הראיה - "רק בני האדם העלולים להיות נבוכים על ידי מהומות המדע המזויף, צריכים התאמצות לשוב אל הטבע הטהור שלהם".

מסכת שבת פ"ח.

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן: מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו? דכתיב "ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו".

מהר"ל מפראג, תפארת ישראל, כט

ועוד יש לך לדעת כי מה שהיו מקדימים ישראל נעשה לנשמע דבר זה בודאי כי אצל האדם מן הידיעה שיודע שדבר זה טוב לו לעשות נמשך המעשה ואם לא היה יודע שטוב לו לעשות אינו עושה, ולא כן ישראל במה שהם עובדים השם יתברך עיקר עצם שלהם מה שנבראים עליו הוא לעבוד השם יתברך במעשה והידיעה

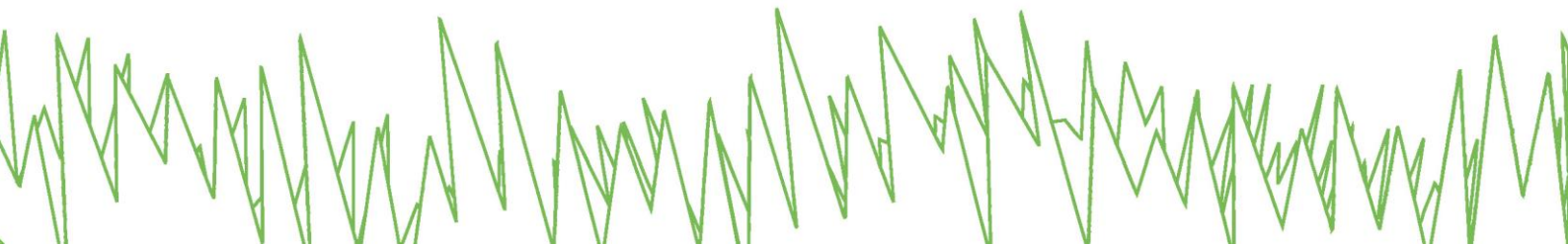
בפעולה זאת נמשך אחר המעשה, אבל אצל כל האדם המעשה נמשך אחר הידיעה מפני שמן הידיעה בא המעשה ואם לא ידע אין כאן פעולה, ולפיכך צריך להקדים השמיעה אל הידיעה ואצל ישראל שהם נבראים לעבוד את בוראם הרי בבריאתם הוא המעשה והידיעה לפועל הזה נמשך אחר המעשה שיש לו לעשות. ודבר זה משתמשים בו המלאכים שכל אחד ואחד הוא נברא על דבר שהוא פעולתו, שאינו כמו האדם שהוא בעל בחירי ולא יתכן עליו לומר שהוא נברא על פועל זה, שהרי בחירי הוא לעשות איזה פועל שירצה הן לטוב הן לרע, ודבר זה אינו במלאכים רק הם נבראים על פעולתם, ולפיכך בריאתם הוא הפועל והידיעה בפועל שלהם נמשך אחר העשיה. ולפיכך כתיב קודם ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו ואחר כך כתיב לשמוע בקול דברו, שזה מורה כי הפועל קודם להם מן השמיעה. וכל זה כמו שאמרנו כי נבראו המלאכים כל אחד על פעולתו המיוחדת ובבריאה עצמו נמצא מהם המעשה והידיעה נמשך אחר המעשה. וזהו שאמרו שם שנמשלו ישראל לתפוח וכו' הן הן הדברים אשר אמרנו לך למעלה כי קודם הוא המעשה כי על זה נבראו ודבר שעליו נבראו בודאי קודם ולפיכך נמשלו לתפוח אשר העיקר קודם ואחר זה נמשכו העלין שהם אינם עיקר רק טפלים ובשאר האילנות העלים קודמים. וזה מפני כי העלין קלים ליציאה והפרי אינו קל להוציא, ולפיכך העלין קודמים אבל התפוח יש בו כח הוצאה ביותר, ולכך מוציא פריו קודם כמו שראוי אל דבר שהוא קודם ואחר כך הטפל שהם עליו שהם שומרי הפרי ודבר זה ראוי להבין. ודבר זה נרמז במה שאמר הכתוב (שיר השירים ח') תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך שם חבלה ילדתך וכבר התבאר ד"ז בחבור גבורת ה' בביאור רחב. ועוררתי אותך עליו כי תראה כי כל דברי חכמים מעידים זה על זה כי ישראל נבראים לעבוד את בוראם ולכך הם מקדימים נעשה לנשמע שדבר שהוא עיקר אשר הם נבראים עליו הוא קודם לדבר שאינו עיקר הוא ההשכלה. שעיקר הוא המעשה שחפץ השם יתברך במעשה ועל זה נבראו... ישראל הולכים לפי תומם וכל תם אין פעולתו יוצא מן הסדר הראוי, כי לפי הסדר הראוי ראוי שיוקדם העשיה כי על זה נברא האדם.

יש שני סוגי פעולות. האחד מעשה הנובע ממחשבה/ידיעה- ועל כן מעשה שהאדם יודע שאינו טוב לעשות אינו יעשה. השני- פעולה טבעית/ ספונטנית ללא מחשבה. ישנו הבדל בין עמ"י לאומות העולם שאצלם המעשה הוא תוצאה של המחשבה שקדמה לו- ואם אין מחשבה אין פעולה, לפיכך צריך להקדים אצלם הידיעה למעשה. ואילו עם ישראל שהם נבראו מטבעם לעבוד את ה' אזי המעשה קודם לידיעה.

הראי"ה קוק, מאמרי הראיה, עמ' 171

כל דבר החקוק בטבע אינו צריך לשמיעה וללמוד, הדבורה בונה את תאי כוורתה בדיוק המספרי היותר שלם, בלי שמיעה של שעורים בהנדסה, מפני שכך חקוק בטבעה ...
ובעולם הרוחני אין היצורים הרוחניים העליונים צריכים שמיעה לפני מפעליהם, מפני שקדושתם היא להם טבעית. רק בני אדם העלולים להיות נבוכים על ידי מהומות המדע המזויף, צריכים התאמצות לשוב אל הטבע הטהור הנפשי שלהם. ואנחנו במעמד הר סיני ... באנו לידי המעלה העליונה הזאת, ונהיינו ישראלים טבעיים טהורים ... ובשביל כך הקדמנו נעשה לנשמע, למעלה מכל התרבות המזויפת של האנושיות.

באמת התורה טבעית לישראל אולם זה לעיתים לא מורגש ובני האדם עשויים להיות נבוכים מכך בגלל "מהומות המדע המזויף" - יש שחיקה והשפעות חיצוניות על האדם בעולם הזה שמרחיקה אותו מטבעו הטהור, ועל כן צריך להתאמץ לשוב אל הטבע הטהור הנפשי. ובמעמד הר סיני עם ישראל הגיע למדרגה הזו- ולכן הקדים נעשה לנשמע.

הקף בעיגול את הפעולות שאתה עושה בצורה ספונטנית - ללא מחשבה.

אוכל, מתפלל, ישן, שומע מוזיקה,
מתקלח, משחק כדורסל, מטייל,
מתפנה לשירותים, לומד תורה, משחני"ש,
עושה חסד, רואה טלוויזיה, הולך לקניות,
מסדר את החדר.

